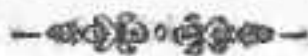

βίην, τὴν ὁποίαν ὁ κοινὸς κόσμος δὲν ἠδύνατό ποτε νὰ ἐννοήσῃ. Μετὰ τῆς τυφλώσεώς του ἐπανήλθον ὄλαί αἱ ἰδέαι, ἅς κατὰ πρῶτον εἶχεν ἐξυπνίσει εἰς τὴν μνήσῃ τοῦ Βύγενίου καρδίαν. Πάλιν συνεκινῆθη ἀπὸ τὸ βηματισμὸς τῆς· πάλιν παρεπονέθη διὰ μιᾶς στιγμῆς ἀπουσίαν ἀπὸ πλησίον του· πάλιν ἡ φωνὴ τῆς διεσκέδασεν τὰ νέφη τοῦ μετώπου του καὶ πάλιν ἡ παρουσία τῆς ἀπετέλεσε χαρὰν καὶ ἔφερε εὐαί. Ὁ Βύγενιος δὲν ἐστέναζε πλέον διὰ τὴν τυφλωσίν του, δεχθεὶς μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ὑποκλίσεως τὴν δυστυχίαν ταύτην, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν γαλήνην ἐκείνην τῶν στοχασμῶν, ἧτις ἐξόχως χαρακτηρίζει τὸν τυφλόν. Ἴσως ἀφοῦ ἰδῶμεν τὸν ἐνεργητικὸν κόσμον, καὶ ἀφοῦ αἰσθανθῶμεν τὰς ἡδονὰς του, δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν μετὰ γαλήνης τὸν ἀποκλεισμὸν του καὶ καθὼς τὸ μοναστήριον, ἀπομακρύνον τὴν ἡμῶν τῆς ἐλπίδος μας, εἶναι γλυκὺ εἰς τὴν ἐνθύμψαίν μας, οὕτω καὶ ἡ σκοτία στερεῖται τῆς φρίκης τῆς, ὅποταν ἡ πείρα, ἡ ἐργασία καὶ ἡ λάμψις τῆς ἡμέρας μας ἀπαυδῶσιν. Ἐνῶ δὲ προεχώρουν εἰς τὴν ζωὴν, συνησθάνοντο ἀμοιβαίως τὸν συνδέοντα αὐτοὺς σύνδεσμον· ἡ Δουκίλλα ἐνδυναμουμένη ὁσημέραι ὠδήγει τὸν τυφλὸν Σάλιντ-Ἄμάν, καὶ ἐνεποιεῖ αὐτῷ καρτερίαν αὐτοῦ δὲ ἡ καρδία ὑπερεξεχειλίζει ἀπὸ αἰχρῶσαν εὐγνωμοσύνην. Καὶ δὲν ἦτο προσέτι μικρὸν τὸ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὰς ρυτίδας τοῦ χρόνου, εἰπὶνες ὄργανον τὸ μέτωπον καὶ ἐμάραινον τὴν τρυφερότητα τοῦ θελκτικῆς ἐκείνου μειδιάματος.

Τέλος πάντων, φιλτάτη Περθενοῖτη, φθάσαντες συγχρόνως εἰς τὸ πέρας τοῦ βίου, ἀπέθανον πλήρεις ἀγαπῆτου καὶ γαληνιαίας εὐτυχίας καὶ ἐτάφησαν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μνήμα.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΖΩΗΣ.

Ἰπάρχει κοινὴ τις γνώμη ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν τοῦ κόσμου οἱ ἄνθρωποι ἔζων βίον τελειότερον, ὅτι εἶχον ἀνάστημα γιγάντειον καὶ ἰσχυρὸν ἡράκλειον, καὶ ὅτι ἐφθάνον εἰς γῆρας βαθύτατον.

Τοιοῦτοτρόπως διηγοῦνται μετὰ σπουδαιότητος ὅτι ὁ Ἄδάμ, ὁ πρῶτος ἡμῶν προπάτωρ, εἶχεν 900 ἐκατοστύων πῆχυν ἀνάστημα. Ἀλλ' ἡ σοφὴ καὶ διορατικὴ τῶν νεωτέρων φυσικῶν κριτικὴ, δὲν εὔρεν εἰς τὰ ὑποτιθέμενα ὡστὲ τῶν γιγάντων εἰμὴ ὅστ' ἀμυνοκέρων καὶ ἐλεφάντων, καὶ οἱ θεολόγοι, φωτισθέντες ἐκ τούτου, ἀπέδειξαν ὅτι ἡ χρονολογία τῶν παναρχαίων ἐκείνων χρόνων ἦτο πολὺ διάφορος τῆς ἡμετέρας. Ὁ Ἐνσλέρος πρὸ πάντων ἀπέδειξε πολὺ πιθανόν, ὅτι ὁ ἐνιαυτὸς τῶν προγόνων τοῦ Ἀβραάμ συνέκειτο ἐκ τριῶν μηνῶν μόνον, ὅτι μετὰ τὸν πατριάρχην τούτον πύξυσεν εἰς ὀκτώ, καὶ ὅτι μετὰ τὸν Ἰωσήφ

μόνον συνεπληρώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν δώδεκα. Ἡ εἰκασία δὲ αὕτη φαίνεται τοσούτω παραδεκτέα, ὅσοι ἀκόμη καὶ σήμερον ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ἀσίᾳ λαοὶ τῶν ὁποίων ὁ ἐνιαυτὸς συνίσταται ἐκ τριῶν μηνῶν μόνον, καὶ ἠθέλομεν εὔρεθῃ ἀνευ τῆς εἰκασίας ταύτης εἰς μεγάλην ἀμυχανίαν πῶς νὰ ἐννοήσωμεν διὰ τί ἀμέσως μετὰ τὸν κατακλυσμὸν συνετηθή κατὰ τὸ ἔμισον ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Δὲν θὰ ἦτο ὀλιγώτερον δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν διὰ τί οἱ πατριάρχαι δὲν ἐνυμφεύοντο, εἰμὴ 60, 70, καὶ 100 πολλάκις ὄλων ἐτῶν γινόμενοι, δυσκολία, ἧτις ἐξ ἐναντίας διαλύεται ἀμ' ἀφ' οὗ περιστείλωμεν τὸν ἀριθμὸν τούτων τῶν ἐνιαυτῶν κατὰ τὸν τύπον τοῦ Ἐνσλέρου· διότι ἐξἄγομεν τότε τοὺς ἀριθμοὺς τούτους ἡλαττωμένους εἰς τὸν ὄρον τῶν 20 ἢ 30 ἐτῶν, καθ' ὃν καὶ σήμερον συνήθως νυμφεύομεθα. Ὁ νέος οὗτος ὑπολογισμὸς δίδει διάφορον ὄλως μορφήν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν· διότι τὰ μὲν 1600 ἔτη τὰ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, εὔρισκονται περισταλμένα εἰς 414 μόνον, τὰ δὲ 900 τοῦ Μαβουσαλα, ἡ ἐκτενεστέρα ἡλικία ἧς ποτε ἐμνήσθη ἡ ἱστορία, εἰς 200 μόνον, ἧτοι εἰς ἡλικίαν οὐχὶ ἀπολύτως ἀπίθανον, διότι καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ἐφάνησαν ἄνθρωποι προσεγγίσαντες αὐτήν.

Καὶ παρὰ τῇ ἐξωτερικῇ ἱστορίᾳ γίνεται ὁσαύτως λόγος πολὺς, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, περὶ ἡρώων καὶ βασιλέων Ἀρκάδων, οἵτινες ἐζῆσαν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, πράγμα, τὸ ὅποσον ἐξηγεῖται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀβραάμ, τὴν μόνην ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἱστορία ἀρχεῖται προσλαμβάνουσα τὸν χαρακτῆρα τοῦ κύρους καὶ τῆς αξιοπιστίας, εὔρισκόμεν παραδείγματα μακροβιότητος, ἅτινα δὲν ἔχουσι πλέον τι τὸ παράδοξον, καὶ ἠθέλον καὶ σήμερον ἀκόμη ἀναφαίνεσθαι, ἂν ἐμιμούμεθα τὴν λιτότητα τῶν πατριαρχῶν, τὰ ἀπλᾶ ἦθη καὶ τὸν νομάδα ἐκείνων βίον.

Ἡ ἱστορία τῶν Ἰουδαίων μᾶς παρέχει τὰ ἀκόλουθα· Ὁ Ἀβραάμ, ἀνὴρ πεπρωκισμένος μετ' ἡλικίαν γενναίαν καὶ ἰσχυράν, ὅστις ἐτελεσφόρει εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς πράξεις ἐφθασε τὴν ἡλικίαν τῶν 175 ἐτῶν. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰσαάκ, φίλος καὶ αὐτὸς τῆς εἰρήνης, τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς σωφροσύνης, ἐζῆσεν 180 ἔτη· ὁ Ἰακώβ, φίλος ἐπίσης τῆς εἰρήνης ἀλλὰ πανούργος, 147· ὁ πολεμικὸς Ἰσμαήλ, 137· Σάρα, ἡ μόνη γυνὴ τῶν παναρχαίων ἐκείνων χρόνων, τῆς ὁποίας ἡ ἡλικία περιεσώθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ, 127· ὁ Ἰωσήφ τέλος, ἀνὴρ πλήρης εὐφυΐας, πολιτικὸς ἐπιτήδειος, καὶ δυστυχῆς μὲν κατὰ τὴν νεότητά αὐτοῦ, τιμηθεὶς δὲ κατὰ τὸ γῆρας, 110.

Ὁ Μωϋσῆς, ἀνὴρ μεγαλοφυΐς καὶ δραστηριώτατος, ὁ ὀλίγων μὲν ῥητήρ, πολλῶν δὲ πρακτῆς ἔργων, καὶ τοι πολλὰ μοχθήσας καὶ μεριμνήσας, παρέτεινε τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐπὶ 120 ἔτη παραπονεῖται ὁμοίως ὅτι ἡ ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου δὲν διαρκεῖ συνήθως ὑπὲρ τὰ 70 καὶ εἰς ἀνώτατον ὄρον τὰ 80 ἔτη. Ἄρα καὶ πρὸ 30 αἰῶνων βλέπομεν τὰ πράγματα, τούλαχιστον ὡς πρὸς ταῦτα, ἀπολύτως ὡς καὶ σήμερον γινόμενα.

Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, ἀνὴρ δραστήριος καὶ φιλοπό-

λεμος ἔζηεν 110 ἔτη. Ὁ ἀρχιερεὺς Ἡλίας, ἀνθρωπος τὸ μὲν σῶμα φλεγματικὸς καὶ εὐσαρκός, τὴν δὲ προαιρέσειν εἰρηνοφιλος, ἔζησε περὶ τὰ 90 ἔτη. Ὁ Ἐλισσαῖος ἐξ ἐγκντίας ὁ περιφρονητὴς ἐκεῖνος τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν ἀνέσεων τοῦ βίου, ὅστις προσεφέρσθετο ἐξ ἴσου αὐτῶν πρὸς τε ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, πεπρέταμε τὴν ἡλικίαν ἐπὶ πλείονα τῶν 100 ἔτη. Κατὰ τοὺς τελευταίους δὲ χρόνους τῆς Ἰουδαϊκῆς ἱστορίας διακρίνεται ὁ Συμεὼν, γέρον ὡς οἶόν τε ἐπὶ Θεῷ πεποιθὸς, ὅστις ἔγεινεν ἐκνενηκοντούτης.

Καί ται δὲ τὰ κατὰ τὴν ἱστορίαν τῶν Αἰγυπτίων εἶναι ὅλως μυθώδη, ἢ ἡλικία δὴως, ἧτις ἀποδίδεται εἰς τοὺς πρώτους αὐτῆς βασιλεῖς δὲν ἔχει τι τὸ παράδοξον, διότι ἡ διάρκεια τῆς ἐκτενεστέρης βασιλείας δὲν ὑπερβαίνει τὰ 50 ἔτη.

Οἱ ἀρχαῖοι, ἂν πρέπη νὰ κρίνωμεν περὶ αὐτῶν ἐκ τοῦ Λουκιανοῦ, εἶχον μεγάλην ἰδέαν περὶ τῆς μακροβιότητος τῶν Σαρῶν τῶν σήμερον Σινῶν λεγομένων. Τοῖς ἀπενέμετο τινόντι τὸ ἐπίθετον μακρόβιοι, καὶ ὁ Λουκιανὸς, ἀποδίδει τὸ μακρόβιον αὐτῶν εἰς τὴν μεγάλην προτότητα τοῦ ὕδατος, τὰ ὁποῖον ἔπινον. (α) Ἦτο ἄρα τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ τεῖ, τοῦ ὁποῖου χρῆσιν ἐποιοῦντο ἤδη καὶ κατὰ τὴν εποχὴν ἐκείνην.

Πλείστα ὅσα παραδείγματα μακροβίου ἀπεντώμεν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. Ὁ σοφὸς Σόλων, ἀνὴρ μεγάθυμος, σκεπτικὸς βαθύς, καὶ ζηλωτὴς πατριώτης, ὅστις δὴμως δὲν εἶχε παντάπασιν ἀναισθητίαν καὶ πρὸς τὰς ἡδονὰς τοῦ βίου, ἔζηεν 80 ἔτη. Ἐπιμενίδης ὁ Κρήσιος, ἔφθασεν, ὡς λέγεται, εἰς 157 ἔτων ἡλικίαν. Ὁ φιλήδονος Ἀνακρέων ἔζηεν 80, ὡς καὶ ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Πίνδαρος. Γοργίας ὁ Ἀσοντίνος, ῥήτωρ μέγας, ὅστις περιῆλθε πολλοὺς τόπους, καὶ διήνυσεν τὸν βίον αὐτοῦ διδάσκων τὴν νεολαίαν, ἀπέθανεν 108 ἔτων. Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης, ῥήτωρ ὡσαύτως καὶ περιηγητὴς, 90. Ὁ Ἰσοκράτης, κνὴρ ἐγκρατὴς καὶ σώφρων, 98. Ὁ Δημοκρίτος, ὁ μέγας ἐκεῖνος ἔξερυνητὴς τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως, ὁ προικισθεὶς παρὰ τῆς φύσεως μὲ πηγὴν ἀνεξάντλητον εὐθυμίας, 109. Ὁ ῥυπαρὸς καὶ λιτὸς Διογένης, 90. Ζήνων, ὁ θεμελιωτὴς τῆς στωϊκῆς αἰρέσεως, ὅστις ὡς οὐδεὶς ἄλλος φιλόσοφος διακρίθη ἐπὶ τελείᾳ αὐταπαρνήσει, 100. Ὁ Πλάτων τέλος, εἰς τῶν ὑψηλῶν ἐκεῖνων νόων, οὐτινὲς ποτε ἐφάνησαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, φίλος τῆς ἀνακαύσεως καὶ τῆς κατὰ νόον θεωρίας, 81. Ὁ Πυθαγόρας, ὅστις προήγαγεν ἐν ταῖς διδασκαλίαις αὐτοῦ τὴν ὀλιγαρχικὴν, τὴν γαλήνην τῶν παιῶν καὶ τὰς σωματικὰς γυμνασίας, ἔφθασε παρομοίως εἰς βαθύτατον γῆρας. Διήρσθη δὲ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τέσσαρα ἰσα μέρη, τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐκτεινομένην ἄχρι τοῦ 20 ἔτους, τὴν νεότητα πύουσαν κατὰ τὸ 40, τὴν μέσσην εἴτε ἀνδρικὴν διαρκούσαν ἄχρι τῶν 60 καὶ τὴν πρεσβυτικὴν ἡλικίαν ἀφήγουσαν κατὰ τὸ 80 ἔτος. Πέραν δὲ τῆς ἡλικίας ταύτης ὁ Πυθαγόρας

(α) * Ἦδη δὲ καὶ ἔθνη ὅλα μακροβιότατα, ὡς περ Σῆρας μὲν ἱστοροῦσι μέχρι τριακοσίων ζῆν ἔτων, οἱ μὲν τῷ ἀέρι, οἱ δὲ τῇ γῆ τὴν αἰτίαν τοῦ μακροῦ γῆρας προστιθέντες, οἱ δὲ καὶ τῇ διαίτῃ ὑδροποτεῖν γὰρ φασὶ τὸ ἔθνος τοῦτο σήμερον.

δὲν κατηρίθμει τὸν ἀνθρώπον ἐν τοῖς ζῶσιν, ἐρ' ἔσον καὶ ἂν ἐπεξέτεινεν εἰς ἐτι τὸ στάδιον τῆς ζωῆς τοῦ.

Τὰ ἀκόλουθα παραδείγματα εἶναι ἀξία λόγου ὡς ἀναφερόμενα παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις.

Ὁ Μ. Οὐαλέριος Κορβίνος ἔζηεν ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη. Ἦτο δὲ ἀνδρείοτατος, δυνάμεις νὰ προσελύσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν εὐνοίαν τοῦ λαοῦ, καὶ τελεσφορήσας καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπιχειρήσεις.

Ὁ Οὐρόλιος, ὁ ἐνδοξὸς Οὐρόλιος, τὰ πρώτα μὲν στρατιώτης, ἔπειτα δὲ γραμματοδιδάσκαλος, ἀλλὰ διατηρῶν καὶ εἰς τὸ νέον τοῦτο ἐπάγγελμα ὄλην τὴν αὐστηρότητα τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας, ἔφθασεν εἰς 100 ἔτων ἡλικίαν.

Φάβιος ὁ ἐπικαλούμενος Μαλητὴς, 90 ἔτη ζήσας ἔδειξεν ὅτι δύναται τις νὰ ἀναβάλῃ καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου τὸν θρίμηνον.

Ὁ Κάτιων τέλος, ἀνὴρ Ῥωμαλέος ὑγείας καὶ σταθερότητας ἀκλονήτου, ὅστις ἠγάπα τὸν ἀγροτικὸν βίον καὶ ἀπεστρέφετο τοὺς ἰατροὺς, ἔζηεν ὑπὲρ τὰ 70 ἔτη.

Αἱ Ῥωμαῖαι μᾶς παρουσιάζουσιν ὡσαύτως ἀξιοσημειώτατα παραδείγματα μακροβιότητος. Τερεντία ἡ σύζυγος τοῦ Κικέρωνος, ἔζηεν 103 ἔτη, ἀπέναντι τῶν τοσοῦτων αὐτῆς δυστυχιῶν καὶ θλίψεων. Ἡ αὐτοκράτειρα Λιβία, γυνὴ ἀγέρωχος, περιπαθῆς καὶ πάντοτε εὐτυχῆς, ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν 90 ἔτων.

Εἶναι δὲ ἀξιοσημειώτον ὅτι ἡ Ῥωμαϊκὴ ἱστορία μᾶς παρέχει πλείστα παραδείγματα ὑποκριτῶν αἰτινῶν ἐφθασαν εἰς γῆρας βαθύ, πλεονέκτημα τὸ ὁποῖον δὲν ἔχουσι σήμερον αἱ εἰς τὸ θέατρον ἀφιερωμέναι γυναῖκες, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ἐπάγγελμά των καταναλίσκει σήμερον περισσότερον τὰς ζωτικὰς δυνάμεις. Ἡ Λουκία, ἧτις ἀνέβη τὸ πρῶτον πολὺ νέα εἰς τὴν σκηνὴν, παρίστανεν ἐπὶ αἰῶνα ὄλον καὶ ἐράνη ἐκ νέου ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸ 112 τῆς ἡλικίας τῆς ἔτος. Βαλερία ἡ Κοπιάλα, ὑποκρίτρια καὶ ὀρχήστρια ἐνταυτῷ, ἀνέβη ἐκ νέου εἰς τὴν σκηνὴν, 90 ἔτη μετὰ τὰς πρώτας τῆς παραστάσεως, διὰ νὰ φιλοφρονήσῃ τὸν Πομπηϊόν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐράνη ἐτι εἰσαπάζ ἐπ' αὐτῆς κατὰ τὴν στέβην τοῦ Αὐγούστου.

Ὁ Πλίνιος μᾶς παρέχει, περὶ τῆς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος Οὐεσπεσιανοῦ μακροβιότητος τῶν ἀνθρώπων, πληροφορίας πολυτίμους ἀρυσθείσας ἀπὸ τῶν βιβλίων τῆς ἀπογραφῆς, πηγῆς ἐπιστήμη καὶ ἀξιοπίστου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀπαραριθμήσεως ἦται τῆς ἀπογραφῆς τῆς γενομένης ἐν ἔτει 74 Μ. Χ. ἠριθμοῦντο κατὰ τὸ μέρος τῆς Ἰταλίας τὸ περιεχόμενον μετὰ τῶν Ἀπεννίνων καὶ τοῦ Πάδου 124. ἄτομα τελοῦντα τὸ 100, καὶ ἐτι πλέον τῆς ἡλικίας των ἔτος δὴλ. 54, 100 ἔτων 57, 100, 2, 125, 4, 130, 4, 135—137 καὶ 3, 140. ἐκτὸς δὲ τούτων ὑπῆρχον ἐν Πάρμα 3 ἀνθρώποι τὸ 120 ἔτος τελοῦντες, καὶ 2 τὸ 130. Ἐν Πλακεντία ἔζηε τις ἄλλος 130 ἔτων καὶ ἐν Φρένση γυνὴ, 132. Εἰς μίαν δὲ μόνην πολίχνην, πλησίον τῆς Πλακεντίας ὀνομαζομένην Βελληθιάκιον, εὐρίσκοντο 6 ἄτομα 110, καὶ ἄλλα 4, 120 ἔτων.

Οἱ πίνακες τοῦ περικλεοῦς Οὐλπιανοῦ εὐρίσκονται ἐντελῶς σύμφωνοι πρὸς τοὺς ἡμετέρους, καὶ πρὸ πάντων

των πρὸς ἐκείνους τοὺς ὁποίους παρέχουσιν αἱ σημεριναὶ μεγάλαι πόλεις. Ἐξ αὐτῶν μαυθάνομεν ὅτι ἡ ἀρχαία Ρώμη ἦτο παραθέσιμος πρὸς τὸ σημερινὸν Λονδίνον ὡς πρὸς τὰ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

Βλέπομεν ἐξ ὧν τούτων τῶν περιστατικῶν ὅτι εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Μωυσέως, παρά τε τοῖς Ἕλλησι καὶ παρά τοῖς Ῥωμαίοις ἡ διάρεια τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἦτο ἡ αὐτὴ μὲ τὴν σημερινήν, καὶ ὅτι ἡ ἡλικία τῆς γῆς δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἡλικίας τῶν κατοίκων, ἐξαιρουμένης μόνον ἐκείνης ἧς δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς μετὰ πλείονος ἢ ἥττονος ἐπιμελείας καλλιιεργείας τοῦ ἐδάφους, καὶ τῆς ἐκ τούτου πηγάζουσας διαφορᾶς εἰς τὸ κλίμα. Οὕτω, π. γ. τὴν σήμερον ἐν τῇ Ἰταλίᾳ δὲν εὐρίσκονται, φυλαττομένης πάντοτε ἀναλογίας, τόσοι ἄνθρωποι προδεδηκότες τὴν ἡλικίαν, ὅσοι ὑπῆρχον ἐπὶ Οὐρσσιανοῦ· καὶ ὁ λόγος τούτου εἶναι ὅτι τὰ δάση τὰ ὁποῖα ἐκάλυπτον ἄλλοτε τὴν χώραν ἐκείνην, καθίστανον τὸ κλίμα ψυχρότερον καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαρκετέρους.

Ἄλλ' ἐπεταὶ πάντοτε ἐκ τῶν προειρημένων ὅτι οἱ ἄνθρωποι καὶ σήμερον ἐπιδύναται νὰ ζήσωσιν ἐπίσης μακροχρόνιον βίον καθὼς καὶ τὸ πάλαι. Ἡ μόνη διαφορὰ μετὰ τῶν δύο ἐποχῶν ὑπάρχει ὅτι τὴν σήμερον φθάνουσι πραγματικῶς εἰς προδεδηκυῖαν ἡλικίαν ὀλιγώτεροι ἢ ἄλλοτε.

Ἄς διακλάσωμεν ἡδὴ καὶ περὶ τῆς διαρκείας τοῦ βίου εἰς τὰς διαφόρους κλάσεις εἴτε ἀπαγγέλματα τῶν ἀνθρώπων, ἀποβλέποντες πάντοτε εἰς τοὺς πλησιεστέρους πρὸς ἡμᾶς αἰῶνας.

Ἄς ἀρχίσωμεν δὲ ἀπὸ τοὺς αὐτοκράτορας καὶ τοὺς βασιλεῖς, ἀπὸ τοὺς μεγιστάνας τῆς γῆς. Ἡ φύσις, ἧς εὐωκεν εἰς αὐτοὺς ὅλα τὰ πλεονεκτήματα, καὶ ὅλας τὰς ἀπολαύσεις τοῖς ἀπένειμεν ἄρα καὶ τὴν μεγάλην αὐτῆς χάριν, τὸ δῶρον, λέγομεν, ζωῆς πολυχρονίου; Ἀτυχεῶς ὄχι. Οὕτε ἡ ἀρχαία οὕτε ἡ νέα ἱστορία μάς λέγει ὅτι οὗτοι ἀπέλαυσαν τὸ προνόμιον τοῦτο. Δὲν βλέπομεν εἰς τοὺς ἀρχαίους εἰμὴ ἐλάχιστον ἀριθμὸν βασιλέων, οἵτινες ἐβασσαν εἰς τὸ 80 ἔτος. Αὐτὸ τοῦτο συνέβη καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Εἰς τὸν μακρὸν κατάλογον τῶν Ῥωμαίων καὶ Γερμανῶν αὐτοκρατόρων ἀπὸ Αὐγούστου μέχρις ἡμῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὑπερβαίνει τοὺς 200, δὲν εὐρίσκονται μετὰ τῶν αὐτῶν, ἐξαιρουμένων τοῦ Αὐγούστου καὶ Τιβερίου, εἰμὴ τέσσαρες οἵτινες ἀπέβησαν ὀγδοηκονταῦταις, ἢ ἡλ. ὁ Γορδιανός, ὁ Οὐαλέριος, ὁ Ἀναστάσιος καὶ ὁ Ἰουστινιανός.

Παραδείγματα μακροβίων εἶναι ἐπίσης σπάνια καὶ μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ ἡγεμόνων τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐξαιροῦνται μόνον οἱ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Βουρβόνων βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, διότι μετὰ τῶν αὐτῶν ἀπαντῶμεν τρεῖς κατὰ συνέχειαν φθάσαντας εἰς τὸ 70 τῆς ἡλικίας τῶν ἔτος.

Ἐ ἀνώτερος κληρὸς δὲν ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς εὐτυχέστερος τῶν βασιλέων κατὰ τὴν μακροβιότητα. Μετὰ τῶν 300 Παπῶν καταλαβόντων ἀλληλοδιαδόχως τὸν θρόνον τοῦ Ἁγ. Πέτρου, μόλις ἀπαντῶμεν πέντε φθάσαντας ἢ ὑπερβάντας τὴν ἡλικίαν τῶν 80 ἐτῶν, ἂν καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Πάπα ἀνέρχονται οἱ προδε-

δικότες, ὅταν, ἢ ἡλ. ἔχωσι πλειότερας πιθανότητας μακροβιότητος.

Ἄλλ' εὐρίσκουμεν πλῆθος ἐξαισιῶν παραδειγμάτων μετὰ τῶν ἐρημιτῶν καὶ τῶν μοναχῶν, οἵτινες, καθυποτάξαντες ἑαυτοὺς εἰς δίαιταν αὐστηροτάτην, καταδικασθέντες εἰς τελείαν αὐταπάρνησιν, ἀπαλλοτριωθέντες κατὰ τινα τρόπον τοῦ ζυγοῦ τῶν παθῶν, καὶ μακρὰν ἰστάμενοι πάσης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συγκοινωνίας, διῆγον βίον θεωρητικόν, τὸν ὁποῖον δὲν διέκοπτεν ἄλλο τι εἰμὴ αἱ σωματικαὶ τῶν ἀσκήσεις.

Οὕτως ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης ἔζησεν 93 ἔτη καὶ ὁ ἐρημίτης ἅγιος Παῦλος, 113, διανύσας τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐν ἐγκρατεῖα τοσοῦτον αὐστηρᾷ, ὥστε μόλις δύναται τις νὰ τὴν πιστεύσῃ. Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος ἔζησεν 113 ἔτη καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὡς καὶ ὁ ἅγιος Ἰερώνυμος ἀπέβησαν ὡσαύτως πλέον ἢ ὀγδοηκονταῦταις. Τὰ παραδείγματα ταῦτα τὴν σήμερον εἶναι σπανιότερα, διότι οἱ μοναχοὶ μάς ἔχουσιν ὀλιγώτερον κλίσην πρὸς τὸν κατὰ διάνοιαν βίον καὶ τὰς ἀρρημένους θεωρίας, ὀλιγώτερον αὐταπάρνησιν, καὶ ὀλιγώτερον πρὸς τὴν λιτότητα ἀγάπην.

Καὶ οἱ φιλόσοφοι ἐπίσης προέβησαν πάντοτε εἰς βαθὺ γῆρας, πρὸ πάντων δὲ ὅταν αἱ μελέται αὐτῶν, τὰ κατὰ τὴν φύσιν διερευνῶσαι, ἐνεποιοῦν εἰς αὐτοὺς τὴν θεῖαν ἡδονὴν τοῦ ἀνακαλύπτειν νέας ἀληθείας ἀξιολόγους. Ἡ εὐχαρίστησις αὕτη, ἡ καθαρωτέρα τῶν εὐχαριστήσεων ὅσας ποτέ τις δύναται ν' ἀπολαύσῃ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὁ σωτήριος οὗτος ἐνθουσιασμός, ἢ, ὡς εἰπεῖν, ἐπανόρθωσις αὐτῆς ἡμῶν αὐτῶν, φαίνεται ὅτι εἶναι ἐκ τῶν ἀρμοδιωτέρων μέσων εἰς τὴν παράτασιν τῆς ζωῆς τοῦ τελειότερου τῶν δημιουργημάτων. Οἱ μακροχρονιώτερον ζήσαντες φιλόσοφοι ἀνῆκον εἰς τὴν αἵρσιν τῶν στωϊκῶν καὶ τῶν πυθαγορείων, οἵτινες ἀληθῆ φιλοσοφίαν ἐθεώρουν τὸν δυνάμιον νὰ ἐκδυθῇ τὰ πάθη, νὰ καθυπερισχύσῃ τῆς πρὸς τὴν ἰδυπάθειαν φυσικῆς ῥοπῆς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ διαγάγῃ σώφρονα καὶ ἐγκρατῆ βίον.

Οἱ φιλόσοφοι διετήρησαν τὸ πλεονέκτημα τοῦτο καὶ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ὁ Κέπλερος καὶ ὁ Βάκων προέβησαν εἰς βαθὺ γῆρας. Ὁ Νεύτων, ὅστις τὰς μόνους αὐτοῦ ἡδονὰς εὐρίσκειν εἰς τὰς ὑψηλὰς χώρας τῆς διανοίας, καὶ ὅστις, ὡς βεβαιούσι, κατέβη εἰς τὸν τάρον, πάντῃ ἀγευστος τῶν χαρίτων τοῦ ὠραίου φύλου, διεβίωσεν 90 ἔτη.

Ὁ Εὐλκρος, ἀνὴρ ἄριστος θαυμασίας δραστηριότητος, φιλοπονήσας πλείονα τῶν 300 συγγραμμάτων ἐν εἰς καταφαίνεται ἐμβριθεῖα καὶ βαθύτης τῶν συλλογισμῶν του, ἐπλησίασε παρρημοίως εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην. Ὁ μεγαλειότερος τῶν νεωτέρων φιλοσόφων, ὁ ἐνδοξος Κάντιος, ἀπέδειξε, διὰ τοῦ παραδείγματός του, ὅχι μόνον ὅτι ἡ φιλοσοφία εἶπερ τι καὶ ἄλλο συντελεῖ εἰς παράτασιν τῆς ζωῆς, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐνισχύει τὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου καταβεβλημένου ὑπὸ τὸ βαρὺ τῶν ἐτῶν φορτίον, καὶ ὅτι πρόκειται αὕτη πηγή ἀνεξάντλητος εὐδαιμονίας πρὸς τε τοὺς καλλιεργούντας αὐτήν, καὶ πρὸς τοὺς περὶ αὐτὴν ἀναστρεφόμενους.

Οἱ Ἀκαδημαῖκοι ὡσαύτως ἐξέχουσιν ἐπὶ μακρο-

μερεύσει. Φέρομεν δὲ εἰς παράδειγμα τὸν Φοντενέλλον μόνον καὶ τὸν Φόρμεϋν, ἀμφοτέρους γραμματεῖς ἰσοβίου τῆς τῶν ἐπιστημῶν ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου, καὶ τῆς τῶν Παρισίων.

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐπαγγελλομένων τὴν παιδαγωγίαν ὑπάρχουσι πολλοὶ εἰς βαθύτατον γῆρας ἐλθόντες, ἐξ οὗ πιθανολογεῖται ὅτι καὶ τις πρὸς τοὺς νεωτέρους συνεπιμιξία δὲν εἶναι ὀλίγον ἀσυντελής εἰς ἀνανέωσιν καὶ συντήρησιν τῶν ζωτικῶν δυνάμεων μας.

Πρὸ πάντων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀξισημειώτων διὰ τὰς μακρὰς τῶν ἡμέρας πρέπει κατὰ πρῶτον λόγον νὰ θέσωμεν τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς καλλιτέχνας, ἐν ἐνὶ λόγῳ, τὰ εὐτυχῆ ἐκεῖνα ὄντα, ἅτινα, ἀδιακόπως εἰς τὰ παίγνια τῆς φαντασίας ἐνδιατρίβοντα, δὲν ἐξέρχονται ποτε τοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον καθ' ἑαυτοὺς πλάττουσι, καὶ τῶν ὁποίων ὁ βίος ὅλος δὲν εἶναι, ἀληθῶς εἰπεῖν, εἰμὴ τερπνὸν ὄναρ. Εἶδομεν δὲ ἤδη εἰς πόσῃν ἐφθασαν ἐφθασαν ἡλικίαν καὶ ὁ Ἀνακρέων, καὶ ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Πίνδαρος. Ἐπίσης μακροβίοτοι ὑπῆρξαν ὁ Γούγγιος, ὁ Οὐολταῖρος, ὁ Βόδμερος, ὁ Ἄλλερος, ὁ Μεταστάσιος, ὁ Γλέιμος, ὁ Οὐζῖος καὶ ὁ Οἴσερος.

Ἀλλὰ τὰ παραδοξότερα παραδείγματα τῆς μακροβιότητος ἀπαντῶνται ἐξαιρέτως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες, συνειδημένοι εἰς τὰς σωματικὰς ἐργασίας καὶ τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, διάγουσι βίον ἀπλοῦν, καὶ σύμφωνα πρὸς τὴν φύσιν, ὁποῖοι εἶναι οἱ χωρικοὶ, οἱ κηπουροὶ, οἱ κυνηγοὶ, οἱ στρατιωτικοὶ καὶ οἱ ναῦται. Εἰς μόνον δὲ τὰς κλάσεις ταύτας τῶν ἀνθρώπων ἀπαντῶνται καὶ σήμερον ἄνδρες 140 καὶ 150 ἐτῶν.

Οἱ ἀποθνήσκοντες ταχύτερον ὑπὲρ τοὺς μετερχομένους πᾶν ἄλλο ἐπάγγελμα εἶναι οἱ ἰατροὶ διότι αὐτοὶ εἶναι ὀλιγώτερον παντὸς ἄλλου εἰς κατάστασιν νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς προφυλακῆς, τοὺς ὁποίους παραγγέλλουσι εἰς τοὺς λοιποὺς ἀλλόλιγα δὲ ἐπάγματα ὑπάρχουσι τὰ ὁποῖα ἐξαντλοῦσιν ὅσον αὐτὸ, τοῦ τε σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἐν ταυτῷ τὰς δυνάμεις.

Αἱ σπαραξικάρδιοι σκηναί, τῶν ὁποίων ὀσημέραι γίνονται αὐτόπται, καὶ αἱ ἀνακρίθητοι ἀδικίαι τὰς ὁποίας δοκιμάζουσιν, αἱ ἠθικαὶ δυσπαρέσκευαι, αἵτινες εἶναι ἀδιάσπαστοι ἀπὸ τῆς ἐξασηκίσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν, παύουσιν ἐπὶ τέλους τοῦ νὰ τοὺς συγκινώσιν. Ὅταν ὁ ἰατρός ὁ διελθὼν εὐτυχῶς τὴν περίοδον τῆς δοκιμασίας δύναται νὰ ἐλπίσῃ γῆρας.

Ὁ πατριάρχης ἡμῶν Ἰπποκράτης μᾶς παρέχει ἐκπληκτικὸν παράδειγμα τούτου. Ἀπέθανε τελῶν ἡλικίαν 104 ὅλων ἐτῶν. Ὅλον δὲ τὸν βίον αὐτοῦ διήγαγε μελετῶν τὴν φύσιν, περιηγούμενος, καὶ ἐπισκεπτόμενος τοὺς νοσοῦντας. Ἐχαιρε δὲ διαιτώμενος εἰς τὰς μικρὰς κώμας μᾶλλον καὶ τὰς πεδιάδας ἢ εἰς μεγάλας πόλεις. Παρομοίως δὲ καὶ ὁ Γαλλινός, ὁ Κρότων, ὁ Φορέεστος, ὁ Πλάτερος, ὁ Ὀρμάννος, ὁ Ἄλλερος, ὁ Φλν-Σουίτενος καὶ ὁ Βοερχαύιος ἐφθασαν εἰς βαθύ γῆρας.

Μεταξὺ τῶν ὀλιγοχρονίων καὶ πρὸ ὥρας ἀποθνήσκόντων ἐξέχουσιν οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰ μεταλλεῖα, οἵτινες εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς τεθαμμένοι ἀναπνεύου-

σι διηνεκῶς ἀναθυμιάσεις μεμολυσμένας. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ μεταλλεῖα περιέχοντα μεγάλην ποσότητα ἀρσενικοῦ, ὅπου οἱ μεταλλευταὶ δὲν ὑπερβαίνουσι ποτε τὰ 30 ἔτη.

Ἄς ἐξετάσωμεν καὶ τὴν ἐπιβροχὴν, τὴν ὁποῖαν τὸ κλίμα ἢ μᾶλλον ἢ ἰδιοσυγκρασία τοῦ τόπου ἔχει ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐν πρώτοις δὲ ἄς ἴδωμεν τὴν Σουηδίαν, τὴν Νορβηγίαν, τὴν Δανιμαρκίαν, καὶ τὴν Ἀγγλίαν. Τὰ μέρη ταῦτα εἶναι ἀναμφιλέκτως ἐκεῖνα, ἅτινα κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους χρόνους ἀνέδειξαν τοὺς μακροβιωτέρους πρεσβύτας· διότι εἰς αὐτὰ ἀνήκουσιν ἄνθρωποι ζήσαντες 130, 140 καὶ 150 ἔτη.

Καὶ τοὶ δὲ τὸ βόρειον κλίμα εἶναι πάντοτε πρὸς ἄφορον πρὸς μακροβιότητα, τὸ ὑπερβολικὸν ὅμως ψυχρὸν εἶναι βλαβερὸν. Ἐν Ἰσλανδίᾳ καὶ κατὰ τὰ βόρεια τῆς Ἀσίας, δηλ. ἐν τῇ Σιβηρίᾳ, ὁ ἀνώτατος ὄρος τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων δὲν ὑπερβαίνει τὰ 60 ἢ καὶ 70 ἔτη.

Καὶ ἡ Ἰσλανδία μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Σκωτίας φημίζεται ὡς πρόσφορος εἰς μακροβιότητα. Ἐβρέθησαν 80 πρεσβύται πλέον ἢ ὀγδοηκοντούται εἰς ἓν μόνον μικρὸν χωρίον τοῦ βασιλείου τούτου ὀνομαζόμενον Δυνσφόρδην, καὶ ὁ Βάκων λέγει· ὅτι δὲν δύναται τις νὰ εὑρῇ ἐκεῖ οὐδὲ ἓν χωρίον μὴ περιέχον ἓνα τοῦλάχιστον γέροντα ἑκατοντούτη.

Παραδείγματα μακροβιότητος εἶναι πολὺ σπανιότερα ἐν τῇ Γαλλίᾳ. Μολοντούτο κατὰ τὸ 1757 ἀπέθανεν ἐν αὐτῇ πρεσβύτης φέρων 121 ἐτῶν ἡλικίαν.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὑπάρχουσιν ὅμως παραδείγματα ἀνθρώπων περιελθόντων εἰς μακρὸν γῆρας, κατὰ τὰς βορείους μάλιστα ἐπαρχίας, ὡς ἐν τῇ Λομβαρδίᾳ. Καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπίσης εἶδομεν γέροντας 110 ἐτῶν, ἀλλὰ σπανίως.

Τὸ ὑγιεινὸν ἐπίσης ὡς καὶ τερπνὸν κλίμα τῆς Ἑλλάδος φημίζεται ἀκόμη καὶ σήμερον, ὡς καὶ πάλαι, ὡς συντελεστικώτατον εἰς μακροζωίαν. Ὁ Τουρνεφόρτιος εἶδεν εἰς Ἀθήνας γέροντα Πρὸξενον ἔχοντα 118 ἐτῶν ἡλικίαν. Εἰς Κρησίαν καὶ ἐντὸς αὐτῆς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν εἶδομεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους δύο γέροντας ὑπερβαίνοντας τὰ 100 ἔτη. Ἐξαιρέτως δὲ ὡς τοιοῦτον ἔχουσα κλίμα φημίζεται ἡ νῆσος Νάξος.

Παραδείγματα μακροβίων ἀπαντῶνται καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ κατὰ τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, πρὸ πάντων δὲ μεταξὺ τῆς φυλῆς τῶν Βραχμάνων, καὶ μεταξὺ τῶν ἀναχωρητῶν καὶ ἐρημιτῶν, οἵτινες δὲν εἶναι ἐκδοτοὶ, καθὼς οἱ λοιποὶ, εἰς τὴν ὀκνηρίαν καὶ εἰς τὰς παντὸς εἶδους ἀκολασίας.

Ἡ Αἰθιοπία ἄλλοτε ἐφημίζετο διὰ τοὺς μακροβίους τῆς κατοίκου· ὁ Βρόκιος ὅμως βεβαιώνει ὅτι τὴν σήμερον συμβαίνει ὅλον τὸ ἐναντίον.

Ἐπὶ μακροζωία φημίζονται ὡσαύτως καὶ μέρη τῆς νὰ τῆς Οὐγγαρίας, καὶ ἡ Γερμανία, ἥτις περιέχει μὲν πολλοὺς γέροντας, ὅχι ὅμως καὶ ἡλικίας μεγάλης καὶ ἀσυνήθους.

Μακροήμεροι εὑρίσκονται ὡσαύτως καὶ ἐν Βελγικῇ καὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ ἀλλὰ πολλὰ ὀλίγοι. Ἐν τῇ Ὀλ-

λανθία μάλιστα είναι σπάνιον να εύρεθῆ γέρον ἐκ-
τοντούτης.

Θέλομεν ἤδη ἐκθέσει τὰ οὐσιωδέστερα τῶν γενι-
κῶν συμπερασμάτων, ἅτινα ἐξάγονται ἐκ τῶν εἰρη-
μένων.

Α'. Ἡ ἡλικία τοῦ κόσμου δὲν ἐδειξε καμμίαν μέ-
χρι τοῦδε ἐπιφάνην εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρώπου.
Καὶ δυνατόν σήμερον νὰ ἀποδώσιν ἐπίσης μακροχρό-
νιοι ὡς καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀβραάμ, καὶ ἐτι ἀρ-
χαιότερον. Βεβαίως ὑπῆρξαν ἐποχαι καθ' ἃς οἱ ἀν-
θρώποι ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ κατέτριψαν ἐν τῷ βίῳ πλείο-
να ἢ ἐλάσσονα χρόνον· ἀλλὰ προφανές ὅτι ἡ διαφο-
ρὰ αὕτη δὲν πηγάζει ἐκ τῆς φύσεως τοῦ τόπου, ἀλλ'
ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἐν ὅσῳ οἱ ἀν-
θρώποι, ἄγριοι, ἀπλοῖοι καὶ φιλόπονοι, ἀληθῆ τῆς
φύσεως τέκνα διατελοῦντες, ἦσαν ποιμένες μόνον, κυ-
νηγοὶ καὶ γεωπόνοι, περιέρχοντο συνήθως εἰς μακρο-
χρόνιον ἡλικίαν· ἀλλ' ἀμ' ἀφ' οὗ, ἀπιστοὶ πρὸς τὴν
φύσιν φανέντες, καὶ διαφθαρέντες διὰ τῆς ἄγαν ἐκπολι-
τιστικῆς, παρεδόθησαν ὅλοι εἰς τὰς ἀπολαύσεις τῆς πο-
λυτελείας, πέρυτια ἡ ζωὴ αὐτῶν ἡλαττώθη, καὶ ἡ-
λαττώθη ἐλάττωσιν ἐπαισθητοτάτην. Ὅθεν ἀν, καθ'
καθ' ὑπόθεσιν, ἐπανάστασις τις μετεβίβαζε λαόν, εἰς
ἄλλον, οὕτως εἰπαῖν, πολιτισμοῦ ἐλληκώτα, εἰς ἄλλην
κατάστασιν μᾶλλον προσεγγίζουσαν πρὸς τὴν φύσιν,
βεβαίως ὁ λαὸς οὗτος, καθὼς καὶ πάλαι, ἠθέλην ἐπα-
νελεθῆ ἐκ νέου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς φύσεως τῆς ζωῆς.
Ὅθεν τὰ φαινόμενα ταῦτα τῆς διαφθορᾶς τῆς ζωῆς
τοῦ ἀνθρώπου [δὲν πεγάζουσιν ἐκ τῆς διαφθορᾶς τῆς
ἡλικίας τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐπαναφαίνονται κατὰ πε-
ριόδους, αἵτινες ἀπέρχονται καὶ ἐπανερχονται ἀμ' ἀφ' οὗ
λάθωσι χώραν τὰ ὁποῖα ἀνωτέρω ὑπεδειξαμεν αἰτια-
καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος, γενικῶς θεωρουμένου τοῦ
πράγματος, δὲν ἔχει νὰ πάθῃ ποτὲ βλάβην τινὰ ἐκ
τῆς αὐξούσης ἡλικίας τοῦ κόσμου, οὐδὲ μεταβάλλε-
ται ποτε τὸ ὁρισμένον εἰς τὸν βίον αὐτοῦ τέρμα.

Β'. Ὁ ἀνθρώπος δύναται, καθὼς εἶδομεν, νὰ προσέλ-
θῃ εἰς μακρὸν γῆρας καθ' ὅλα σχεδὸν τὰ κλίματα,
ἐπίσης ὑπὸ τὴν διακεκαυμένην ζώνην ὡς καὶ ὑπὸ
τὰς κατεψυγμένας. Ἡ μόνη διαφορὰ συνίσταται ἴσως
εἰς τοῦτο, ὅτι παραδείγματα μακροβίων εἶναι κοινό-
τερα εἰς τινὰς τόπους παρὰ εἰς ἄλλους, καὶ ὅτι δυνα-
τὸν μὲν πανταχοῦ νὰ φανῶσι γέροντες, ἀλλ' οὐχὶ καὶ
νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ἀπώτατον τῆς ἀνθρωπίνου ζωῆς
τέρμα.

Γ'. Καὶ εἰς τοὺς τόπους ἀκόμη, ὅπου θάνατοι
συμβαίνουνσι περισσότεροι, ἀνθρωποὶ τινες ζῶσι μακρο-
χρονιώτερον, ἢ ὅσον κοινῶς οἱ ἀνθρώποι ἄλλου τό-
που, ὅπου οἱ θάνατοι γενικῶς εἶναι ὀλιγώτεροι. Ἄς
λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὰ θερμότερα μέρη τῆς Ἀνα-
τολῆς. Ἐν γένει, οἱ θάνατοι ἐκεῖ εἶναι ὀλίγοι, διὰ τὸ
ὅποιον καὶ ὁ πληθυσμὸς εἶναι ἀξιόλογος· πρὸ πάν-
των δὲ τὰ παῖδιά δὲν ἀποθνήσκουσιν ὅσον ἄλλου, ὡς
δικτηρουμένης ὁ μοιοβάθμου τῆς θερμοκρασίας τοῦ
ἕρος καὶ καθαρᾶς τῆς ἀτμοσφαιρας. Καὶ ὅμως κατ'
ἀναλογίαν ἀριθμοῦνται ὀλιγώτεροι ἐκεῖ οἱ προβεβηκό-
τες τὴν ἡλικίαν, ἢ εἰς τὰ ἀρκτικώτερα μέρη, ὅπου οἱ
θάνατοι γενικῶς εἶναι περισσότεροι.

Δ'. Οἱ ὑψηλοὶ τόποι μᾶλλον ἢ οἱ ταπεινοὶ πρέ-
φουσι τοὺς γέροντας καὶ μάλιστα τοὺς προβεβηκότας.
Πρέπει ὅμως νὰ περιορίσωμεν τὴν ἀρχὴν ταύτην, διό-
τι δὲν πρέπει ἀπολύτως νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀξίωμα
ἀρθάτατον, τὸ ὅτι ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώ-
που εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ὕψος τοῦ τόπου, τὸν ὅ-
ποιον κατοικεῖ. Ὑπεβολικοὶ βαθμοὶ ὕψους, ὁποῖος ὁ τῶν
χιονοστιβῶν ὄρεων, π. χ. βλάβει μᾶλλον ἢ ὠφελεῖ
τὴν ζωὴν· καὶ ἡ Σουηδία, ἣτις εἶναι ἀναμφιλέκτως ὁ
ὑψηλότερος τόπος τῆς Εὐρώπης, δὲν ἔχει τόσους γέ-
ροντας ὅσους τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας. Τοῦτο δύναται τις
νὰ ἐξηγήσῃ κατὰ δύο τρόπους· πρῶτον μὲν, διότι εἰς
τοὺς ὑψηλοὺς τόπους ὁ ἀήρ ὢν πολὺ ἄρμυς, καθαρὸς,
καὶ ἀρκίος, καταδαπανᾷ ὅσον τάχιον τὰς ζωτικὰς δυ-
νάμεις, ἔπειτα, ὅτι εἰς τοὺς τόπους τούτους ἡ θερμο-
κρασία τῆς ἀτμοσφαιρας εἶναι πολὺ ἄνισος, καὶ ἐν ἄ-
καρεὶ διαδέχονται ἀλλήλα τὸ ψυχρὸν καὶ ὁ καύσων·
οὐδὲν ἄρα ἀντιδραστικώτερον πρὸς τὴν ζωὴν τοῦ ἀν-
θρώπου ἀλλαγῆς τοιαύτης, γενομένης μάλιστα καὶ
ταχείως.

Ε'. Ὁ ἀνθρώπος ζῆ ἐν γένει εἰς τοὺς ψυχροὺς τό-
πους μακροχρονιώτερον ἢ εἰς τοὺς θερμοὺς, καὶ τοῦτο
διὰ δύο λόγους, πρῶτον διότι ἡ κατανάλωσις τῆς
ζωῆς εἶναι μεγαλειτέρα εἰς κλίμα θερμὸν, καὶ δεύτε-
ρον διότι τὰ ψυχρὰ κλίματα εἶναι μαλακὰ, ὡς εἴ-
πεῖν, καὶ μέτρια, καὶ ἐπομένως βραδύνουσιν ἐπὶ πλέον
τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ζωτικῆς δυνάμεως κατανάλωσιν.
Πάντοτε ὅμως ὑπάρχει μέσος ὅρος πρὸς τὸ ψυχρὸν
καὶ πρὸς τὴν θερμὴν· διότι καὶ τὸ ὑπερβολικὸν ψυ-
χρὸς τῆς Γροενλανθίας καὶ τῆς νεας Ζεμβλῆς καὶ ὅ-
λων τῶν τόπων, ὅπου ἡ θερμοκρασία εἶναι ἴση μὲ
τὴν ἐκείνων, βραχύνει τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς τοῦ ἀν-
θρώπου.

Ζ'. Ὅτι συντελεῖ τὰ μάλιστα εἰς παράτασιν τῆς
ζωῆς εἶναι ἀναλογία τις τῆς θερμότητος καὶ τῆς ψυ-
χρότητος, τῆς βαρύτητος καὶ τῆς ελαφρότητος τῆς ἀ-
τμοσφαιρας. Ἴδου ἡ αἰτία δι' ἣν οἱ τόποι ἐν οἷς τὸ
βαρόμετρον καὶ τὸ θερμότερον ὑπόκεινται εἰς αἰφνι-
δίας μὲν ἐπαισθητὰς δὲ μεταλλοιώσεις, δὲ εἶναι ποτε
συντελεστικοὶ εἰς μακροζωίαν. Δυνατὸν ἄλλως οἱ τό-
ποι οὗτοι νὰ εἶναι ὑγιεῖνοι, καὶ οἱ ἀνθρώποι νὰ ζῶ-
σιν ἐν αὐτοῖς ζωὴν ἄλλως μακροχρόνιον, οὐδέποτε ὁ-
μως περιέρχονται εἰς μακρὸν γῆρας, διότι αἱ ταχεῖαι
μεταβολαὶ τῆς ἀτμοσφαιρας εἶναι ὡς τινες ἐσωτερι-
καί, εἰπεῖν, ἐπαναστάσεις, αἵτινες καταναλίσκουσιν
ὅσον ὑπερβαλλόντως καὶ τὰ ὄργανα καὶ τὰς δυνάμεις.
Δὲν εἶναι ἴσως ἄλλος τόπος ἐκτεθειμένος τοσοῦτον εἰς
τοιαύτας μεταβολὰς ὡς ἡ Γερμανία· διότι, τὸ κλίμα
τοῦ τόπου τούτου, ἕνεκα τῆς γεωγραφικῆς αὐτοῦ θέ-
σεως, σύγκειται ἐξ ἀναμίγματός τινος συγκεχυμένου
κλιμάτων θερμῶν καὶ ψυχρῶν· καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν
τὸ μὲν πρῶτ' ἐπικρατεῖ ἄρμυς παγετός, τὴν δὲ μεσημ-
βρίαν ἀφόρητος καύσων, ἢ μετὰ ὠραῖον Μάρτιον μῆ-
να, ἐπέρχεται χιονώδης ὄλος ὁ μὲν τοῦ Μαΐου. Διὰ
τοῦτο τὸ ἄστατον καὶ εὐμετάβολον κλίμα εἶναι ἡ πρῶ-
τίστη αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν εἰς τὴν Γερμανίαν, τό-
πον ἄλλως ὑγιεῖνον, οἱ ἀνθρώποι ζῶσιν μὲν ζωὴν μα-
κροχρόνιον, περιέρχονται ὅμως εἰς βαθὺ γῆρας επα-

νιώτερον, ἢ εἰς ἄλλους πλησιοχώρους τόπους, κειμέ-
νους σχεδὸν ὑπὸ τὸν αὐτὸν παράλληλον.

Ζ. Ὑπερβάλλουσα ξηρότης, καὶ ὑπερβάλλουσα ὑ-
γρότης βλάπτει τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ὅθεν ὁ προ-
φορότερος εἰς μακροζωίαν ἀήρ εἶναι ὁ περιέχων ποσό-
τητα τινα ὑδατος διαλελυμένου. Καὶ τρώντι ὁ ὑγρὸς
ἀήρ εἶναι ἤδη διαλελυμένος ἐν μέρει, εἰς τρόπον ὥστε
καταναλίσκει ὀλιγώτερον καὶ βραδύτερον τὰς ζωτικὰς
δυνάμεις. Ἄλλως εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα ἐπικρατεῖ πάν-
τοτε ἡ αὐτὴ θερμοκρασία, καὶ ἡ ἐκ τῆς ζέσης εἰς τὸ
ψῦχος μεταβολὴ συμβαίνει σπανιώτερον. Τέλος δὲ
ἀτμοσφαῖρα περιέχουσα ὀλίγην ποσότητα ὑγρότητος
διατηρεῖ ἐπὶ πλείονα χρόνον εἰς νεότητα καὶ εὐκμυ-
ψίαν τὰ ὄργανα, ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας ἀήρ πολὺ ξηρὸς
ἐπιταχύνει τὴν ἀποξήρανσιν τῶν ἰνῶν καὶ ἐπισπεύδει
τὴν προσέλευσιν τοῦ γήραος.

Αἱ νῆσοι μᾶς παρέχουσιν ἐκπληκτικὴν ἀληθῶς ἀπό-
δειξιν τῆς ἀληθείας ταύτης. Αὐταὶ ὑπῆρξαν αἰετοτε
καὶ ὑπάρχουσιν ἔτι καὶ νῦν ἡ κοιτὶς τοῦ γήραος, διότι
εἰς αὐτὰς οἱ ἄνθρωποι φθάνουσιν εἰς βαθύτερον γήραος
ἢ εἰς τὰς ἡπειρούς τὰς ὑπὸ τὸν αὐτὸν παράλληλον κει-
μένας, ἐχούσας δηλαδὴ τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλά-
τος. Διὰ τοῦτο ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων εἶναι μακροτέρα
κατὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἢ κατὰ τὰς
γειτνιαζούσας στερεὰς τῆς Ἀσίας, μακροτέρα π. χ.
κατὰ τὴν νῆσον Κύπρον, τὴν Φορμόσην καὶ τὴν Ἰα-
πωνίαν, τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν χερσόνησον τῆς Δανι-
μαρκίας, ἢ κατὰ τὴν Συρίαν, Σινικὴν, καὶ Γερμανίαν.

Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ θαλάσσιον ὕδωρ συντελεῖ
εἰς τοῦτο περισσύτερον τοῦ γλυκέος, διὰ τὸ ὅποιον οἱ
ναῦται ἀποβαίνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπέργηροι. Τὰ
ἀκίνητα δὲ ὕδατα εἶναι βλαπτικὰ ἔνεκα δυσωδῶν ἀ-
ναθυμιάσεων.

Η'. Εἰς τὴν μακροβιότητα πρὸς ταῦτοις φέρεται
ὅτι πολλὴν ἐπιρροὴν ἔχει καὶ ἡ γῆ, ἥτοι, τὸ ποιὸν αὐτὸ
τῆς γῆς, ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅλα ἐκεῖνα τὰ διάφορα περιστα-
τικὰ, τῶν ὁποίων τὸ σύνολον δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ
πνεῦμα εἴτε φύσιν τοῦ τόπου. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύ-
την φαίνεται ὅτι ἔδαφος τιτανῶδες ὑπάρχει τὸ ἥμισυ
πάντων πρόσφορον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ὑπάρξεως τῶν
ἐπ' αὐτοῦ ἐνδιδαιτωμένων.

Θ'. Ἐξ ὅλων τῶν προηγουμένων καταφαίνεται,
ὅτι ἡ Ἀγγλία, ἡ Δανιμαρκία, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβη-
γία, εἶναι οἱ τόποι ἐν οἷς οἱ ἄνθρωποι ζῶσι πλείοτε-
ρον χρόνον, καὶ οἵτινες ὀμολογητέον ὅτι κέκτηνται
ἅπαντα τὰ προσόντα, ἅτινα ἀπκριθῆσάμεν μέχρι τοῦ-
δε. Ἀπ' ἐναντίας δὲ ἡ Ἀβυσσινία καὶ τινες κατὰ τὰς
Ἀνατολικὰς Ἰνδίας ὡς καὶ τὰς ἀποικίας τῆς Συρινάμης
χώραι, εἶναι αἱ ἥμισυ πασῶν πρόσφοροι εἰς μακρὸν βίον.

Ι'. Ἡ μακροζωία παρακολουθεῖ τοὺς πιστῶς προσ-
κειμένους τῇ φύσει, καὶ τοὺς πιστότερον πρὸς τὴν
φύσιν διαιτωμένους, καθὼς καὶ τ' ἀνάπαλιν ἡ ὀλιγο-
ζωία διατελεῖ πιστὴ συνοδὸς τῶν ἐκ τῆς φύσεως ἀ-
πιστότερον ἀποσκιρτησάντων. Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι
ἐκ τῶν γενικωτέρων. Ἴδου δὲ ἡ αἰτία, δι' ἣν βλέπο-
μεν τοὺς κατοίκους τόπου τινὸς προελαύνοντας εἰς βα-
θὺ γήραος, ἐνόσω διάγῃ τὸν ὀλιγαρκῆ τῶν ποιμένων
καὶ κυνηγῶν βίον, ἐξ ἐναντίας δὲ πρόωρα κατερχομέ-

νους εἰς τὸν τάρον, ἄμ' ἀφ' οὗ μᾶλλον πολιτιθῶσι,
μᾶλλον δὲ παραδοῶσιν εἰς τὴν πολυτέλειαν, τὴν ὀ-
κηρίαν καὶ τὴν ἀκολασίαν. Ἴδου διὰ τί οὔτε οἱ ἰσχυ-
ροί, οὔτε οἱ πλούσιοι, οὐδ' οἱ εἰς τὰ θαυματούργα
καὶ χρυσόγονα ποτὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα ἀ-
νατιθέμενοι δὲν ζῶσιν εἰς μακρὸν γήραος, ἐν ᾧ οἱ ἀ-
πλοῖκοί τῶν ἀγρῶν κάτοικοι, οἱ γεωργοί, οἱ ναῦται,
καὶ, συνελόντι εἰπεῖν, ὅλοι ἐκεῖνοι, εἰς τὸν ὁποῖον τὸν
νοῦν οὐδέποτε ἴσως ἐπέλθε νὰ ἐξετάσῃ πῶς πρέπει
τις νὰ διαιτᾶται διὰ νὰ ἴδῃ μακρὸν γήραος, παρέ-
χουσιν εἰς ἡμᾶς ἀξιοσημείωτα παραδείγματα μα-
κροζωίας.

ΙΑ'ον. Πρὸ πάντων εἰς τοὺς μαύρους δούλους τῆς
Ἀμερικῆς καὶ εἰς τὰ ἔκθετα παιδιὰ συμβαίνουσιν οἱ
πρόωροι θάνατοι. Κατ' ἔτος ἀποθνήσκουσι τὸ 1/5 ἢ
τὸ 1/6 τῶν μαύρων δούλων, δηλ. τοσοῦτοι σχεδόν,
ὅσους τρομερὰ τις πανόλης ἤθελε κατχειρέψῃ. Ἀ-
πὸ 7000 ἐκθέτων τὰ ὅποια, ἔτος πρὸς ἔτος, δέχε-
ται τὸ ἐν Παρισίοις νοσοκομεῖον, μόλις μετὰ 10 ἔτη
μένουσιν 180, ὥστε κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα
τοῦτο ἀποθνήσκουσιν ἐξ αὐτῶν 6, 820 καὶ μόλις 1
μεταξὺ 40 διαφεύγει τὴν μέλαιναν κῆρα!

ΙΒ'. Ἐξ ὅλων τῶν προειρημένων ἐξάγεται ἡ θε-
μελιώδης τῆς μακροβιωτικῆς ἐρχῆ αὐτῆ· *Omnia me-
diocritia ad vitam prolongatam sunt utilia*. Ὁ ἐν
πᾶσι μέσος ὄρος, ἡ *aurea mediocritas*, ἦν τοσοῦτον
καλῶς ἐξυμνήσεν ὁ Ὀράτιος, καὶ ὁ Ὑμνος ἐκάλει ὑπα-
τον τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν, εἶναι τῇ ἀληθείᾳ τὸ συντε-
λεστικώτερον εἰς μακροζωίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπάγ-
γελμα, κλίμα, ἀτμοσφαῖρας θερμοκρασία, κρᾶσις κα-
λῆ, πνεῦμα, δίαιτα, κτλ., μὴ ἐκτραπέμενα εἰς ὑπερ-
βολὰς, ἰδοὺ τίνα συνιστῶσι τὸ μέγα μυστήριον τῆς
μακροζωίας. Ὅλοι αἱ ὑπερβολαί, καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ
ὀλίγον, συντέμνουσιν ἐπίσης τὸν βίον.

ΙΓ'. Πρὸς τούτοις πρέπει νὰ ἔχωμεν ἐπίσης ὑπ'
ὄψιν, ὅτι ὅλοι ὅσοι ἐρθασαν εἰς βαθὺ γήραος εἶχον νομ-
φευθῆ πλέον ἢ ἀπαξ, καὶ τὰς τελευταίας αὐτῶν φιλό-
τητας, ἢ, πεζότερον εἰπεῖν, τοὺς τελευταίους τῶν γά-
μους συνέδεσαν εἰς ἄκρον ἡλικίας ἐληλακάτες ἤδη. Δὲν
ὑπάρχει δὲ παράδειγμα οὔτε ἐνός τοῦλάχιστον ἀγάμου
ὑπερβέβηκότος τὸ ἑκατοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος. Ὁ
κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς γυναῖκας ἐπίσης
ὡς καὶ εἰς τοὺς ἀνδρας.

Τὸ παραδοξότερον παράδειγμα τούτου εἶναι τὸ πα-
ράδειγμα Γάλλου τινὸς ὀνομαζομένου Μακροπόλιδος
(Longueville), ὅστις εἶχεν ἀποθάνῃ τελῶν 110 ἔτων
ἡλικίαν. Ἐγημε δὲ 10 ὄλας γυναῖκας, καὶ ἐκ τῆς
δεκάτης ἐγέννησεν υἱὸν τὸ 101ον τῆς ἡλικίας του ἔτος.

ΙΔ'. Πλείοτεραι γυναῖκες ἢ ἀνδρες ἀποβαίνουσιν
εὐγῆροι· ἀλλ' οἱ ἀνδρες μόνοι φθάνουσιν εἰς τὸ βαθύ-
τατον καὶ σπάνιον γήραος. Φαίνεται δὲ ὅτι ἔνεκα τῆς
ισορροπίας καὶ τῆς μαλθακότητος τοῦ σώματός τῆς ἡ
γυνὴ μέχρι τινὸς διατηρεῖται περισσύτερον, καὶ προ-
φυλάττεται ἀπὸ τῶν αἰτίων τῆς καταστροφῆς· ἀλλὰ
μόνη ἡ ἀκμὴ τοῦ ἀνδρός παρέχει μακροζωίαν.

ΙΕ'. Αἱ πιθανότητες τῆς μακροζωίας εἶναι πολυ-
αριθμότεραι ὅταν διελθῶν τις τὸ ἡμισυ τῆς ζωῆς του

ἐν δραστήριότητι, καὶ ἐν μέτοις τοῖς μόχθοις, παραδί-
δεται τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ εἰς ἀνάλογον
διαίτην. Δὲν ὑπάρχει δὲ οὐδ' ἑνὸς ὀκνηροῦ παραδείγμα
περιελθόντος εἰς ἡλικίαν μεγάλην.

Ιγ'. Ἀρμόδιον πρὸς εὐζωίαν μέσον δὲν εἶναι οὔτε
ἡ πολυφαγία, οὔτε ἡ γρήσις πολλὰ εὐχύλων τροφῶν,
οὔτε ἡ πολυποσία (ἐννοοῦμεν πολυποσίαν αἵνου), οὔτε
ἡ πολλὴ κρεωφαγία. Εὐγυτροὶ ἐφάνησαν πρὸ πάντων
ἐκείνοι αἵτινες ἀπὸ νεαρῆς αὐτῶν ἡλικίας ἐπράξησαν
μὲ φυτικάς οὐσίας, καὶ συνήθως αἵτινες οὐδέποτε ἐφα-
γὼν κρέας.

Ιδ'. Ποσὸν τι πολιτισμοῦ, εἶναι ἀναγκαστικὸν εἰς τὴν
ἀνθρώπων, καὶ ὑπὸ τὴν καθαρῶς φυσικὴν ἐποψίν, καὶ
αὐξάνει τὰ πρὸς μακροζωίαν αὐτοῦ. Ὁ ἀγριὸς καὶ ἀ-
κατέργαστος τὰ ἦθη ἄνθρωπος δὲν ζῆ ἐπὶ τοσοῦτον ὅ-
σον ὁ πεπολιτισμένος.

Ιε'. Ἡ κατοικία τῶν ἐξοχῶν καὶ τῶν κωμῶν
εἶναι ἀρμόδια εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώ-
που. Ἡ κατοικία τῶν μεγαλοπόλεων εἶναι ἐναντίαν
εἰς τοῦτο. Εἰς τὰς μεγαλοπόλεις ἀποθνήσκει κατ' ἔ-
τος I μετὰξὺ 25 ἢ 30, ἐνῶ εἰς τὰς ἐξοχὰς μόλις ἀ-
ποθνήσκει 1 μετὰξὺ 40 ἢ 50. Αἱ μεγάλαι πόλεις
πρὸς τούτοις αὐξάνουσι τοὺς θανάτους τῶν παιδίων
εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἀποθνήσκουσι τὸ ἡμῖσι αὐτῶν πρὸ
τῆς τῶν 3 ἐτῶν ἡλικίας, ἐν ᾧ εἰς τὰς ἐξοχὰς δὲν συμ-
βαίνει κατὰ ταύτην τὴν ἀναλογίαν παρὰ περὶ τὸ
εἰκοστὸν καὶ τὸ τριακοστὸν ἔτος.

Ὁ κατώτατος ὅρος τῶν θανάτων εἶναι I μετὰξὺ
60, ἀλλὰ ὀλίγα μόνον παραδείγματα ἀπαντῶνται διε-
σπαρμένα τῇ δε κακείσῃ εἰς τὰς ἐξοχὰς.

Ιϛ'. Ὑπάρχουσι παραδείγματα, τὰ ὁποῖα φαίνον-
ται ὅτι ἀποδεικνύουσιν ὅτι δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ
παράσῃ εἰς ἑαυτὸν ἀνανέωσιν τινα. Ἐφάνησαν γέρον-
τες εἰς ἡλικίαν 60 καὶ 70 ἐτῶν, ἐποχὴν καθ' ἣν ἐ-
πέχεται τὸ τέρμα τῆς ζωῆς τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων,
ἐκρύβοντες νέους ὀδόντας καὶ νέαν κόμην, καὶ ἐπανερχό-
μενοι εἰς ἄλλην παιδικὴν ἡλικίαν. Διαρκοῦσαν εἰσέτι
ἐπὶ 28 καὶ 30 ἔτη. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀναζωοποιήσις
τις, ἣτις δὲν συμβαίνει εἰμὴ εἰς τὰ τελειότερα πλά-
σματα.

Δυνατὸν νὰ νομίσῃ τις ὅτι ὁ ἐκ μακρασμοῦ θάνατος,
εἶναι τὸ ἀληθὲς τέρμα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ
συλλογισμὸς, στηριζόμενος εἰς τοιαύτας βάσεις ἤθελε
μᾶς παρεκτρέψῃ εἰς παράδοξα σφάλματα, εἰς χρόνους
ἄπειροι οἱ ἡμέτεροι, καθ' οὓς, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν
φράσιν τοῦ σοφοῦ Διχτεμβεργίου, εὗρον τὴν ἀπόκρυ-
φον τέχνην τοῦ νὰ ἐμβολιάζωσιν ἑαυτοὺς μὲ πρόωρον
γήρας, καὶ καθ' οὓς ἐλέπομεν καθ' ἑκάστην ἀνθρώ-
που 30 καὶ 40 ἐτῶν ἐμφαίνοντας ὄλους τοῦ ἐσχάτου
γῆρας τοὺς χαρακτῆρας, δηλ. ἀσχήμους, ξηρούς, ἀδυ-
νάτους, πολιοὺς τὴν τρίχα, φέροντας ἀπωσσευμένους
τοὺς πλευρικοὺς χόνδρους, καὶ παρουσιάζοντας ἄλλα
παρόμοια φαινόμενα, ἅτινα ἀπαντῶμεν συνήθως εἰς
γέροντας 80 ἢ 90 ἐτῶν. Ἀλλὰ τὸ γῆρας τοῦτο, ὡς
τεχνικόν, δὲν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅπως
ὑπολογίσωμεν τὸ ποσὸν τῆς διαρκείας τῆς ζωῆς τοῦ
ἀνθρώπου.

Πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου ἐφάντασθησαν

τινες παραδοξοτέρας ὑποθέσεις. Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι,
π, χ, ἐνόμιζον ὅτι ἡ καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου μέχρι μὲν
τῶν 50 ἐτῶν αὐξάνει κατ' ἔτος ἀνά δύο δραχμάς,
ἐκείθεν δὲ μέχρι τοῦ ἑκατοστοῦ ἐλαττοῦται κατὰ τὴν
αὐτὴν ἀναλογίαν. Κατὰ τὴν ὑπολογισμὸν δὲ τοῦτον ὁ
ἄνθρωπος μετὰ τὸ ἑκατοστὸν ἔτος δὲν ἔχει καρδίαν
κατέπομένως ἐπέρχεται φυσικῶ τῷ λόγῳ καταστροφή
τοῦ βίου.

Νομίζω, ὅτι, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς λύσιν ἀποχρῶ-
σαν τοῦ προβλήματος τούτου, πρέπει νὰ διαιρέσωμεν
εἰς δύο, καὶ νὰ θέσωμεν τὸ ζήτημα ὡς ἑξῆς:

Α'. Πόσον χρόνον ὁ ἄνθρωπος δύναται ἐν γένει νὰ
ζήσῃ; ἢ, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, τίς εἶναι ἡ ἀπόλυτος διάρ-
κεια τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, θεωρουμένης ὡς ἀποτε-
λοῦσας ἴδιον εἶδος; Διότι, ἐπειδὴ ἕκαστον εἶδος ζώου
ἔχει τὴν ἀπόλυτον διάρκειαν τῆς ζωῆς του, πρέπει καὶ
ὁ ἄνθρωπος παρομοίως νὰ ἔχῃ.

Β'. Πόσον χρόνον ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἄτομον θεω-
ρούμενος δύναται νὰ ζήσῃ; ἢ, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, τίς
ἡ σχετικὴ διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου;

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον ζήτημα τίποτε δὲν μᾶς ἐμ-
ποδίζει νὰ θεωρήσωμεν ὅτι ὁ ἀνιότατος ὅρος τὸν ὁποῖον
μᾶς δεικνύουσι τὰ γνωστὰ παραδείγματα τῆς μακρο-
ζωίας, εἶναι τὸ ἐσχάτον ὄριον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς,
αὐτὸ τὸ τελευταῖον ὄριον τῆς μακροβιότητος ἧς τι-
νος ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐπιδεκτικὴ εὐνοϊ-
κῶν περιστάσεων τυχοῦσα. Πρὸς τούτοις ἡ πείρα μαρ-
τυρεῖ ὅτι δύναται τις καὶ σήμερον νὰ ζήσῃ 150 καὶ
160 ἔτη. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ ἐντομὴ τοῦ σώμα-
τος τοῦ Θ. Πάρρη, ἀποθανόντος εἰς 152 ἐτῶν ἡλι-
κίαν, ἣτις ἐδειξεν ὅλα τὰ ἐντόσθια εἰς ὑγιᾶ κατάστα-
σιν εὐρισκόμενα, ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος,
ἤθελε ζήσῃ ἐπὶ πολὺν ἀκόμη χρόνον, ἂν τὸ νέον εἶδος
τοῦ βίου, εἰς τὸν ὁποῖον τὸν μετέφεραν αἱ περιστά-
ταις δὲν τῷ ἐπέφερε θανάσιμον αἵματος πλῆθῶραν. Ὁ-
θεν οὐδόλως ἀπίθανα λέγομεν διαβεβαιούντες ὅτι ὁ
διοργανισμὸς καὶ ἡ ζωτικὴ δύνამις τοῦ ἀνθρώπου δύ-
νανται ὁ μὲν νὰ διαρκέσῃ, ἢ δὲ νὰ ἐνεργῇ ἐπὶ δύο αἰῶ-
νας. Ἡ δύνამις δὲ τοῦ διαβίου ἐπὶ τοσοῦτον μακρὸν
χρόνον πηγάζει ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀ-
πολύτως θεωρουμένης.

Ὅ, τι δίδει περισσοτέραν βεβαιότητα εἰς τὴν γνώμην
μας ταύτην εἶναι ἡ παντελής αὐτῆ συμφωνία πρὸς τὸν
λόγον ὅστις ὑπάρχει μετὰξὺ τῆς διαρκείας τῆς σωμα-
τικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς διαρκείας τῆς ζωῆς. Δυνά-
μεθα δὲ νὰ παραδειχθῶμεν ὡς ἀρχὴν ἀλάνθαστον ὅτι τὸ
ζῶον ζῆ ὀκτάκις πλείότερον τοῦ χρόνου ὅστις εἶναι
ἀναγκαῖος διὰ τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξίν του. Ὁθεν
καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅστις εἰς τὴν συνήθη κατάστα-
σίν του, καθ' ἣν ἡ τέχνη δὲν διάζει παντάπασι τῆς
φύσεως τὴν πορείαν, ἔχει ἀνάγκην, 25 ἐτῶν διὰ νὰ
φθάσῃ εἰς τὸ ἐσχάτον τέρμα τῆς φυσικῆς τελειότητός
του, εἶναι προωρισμένη 200 ἐτῶν ἀπόλυτος βίος.

Μή τις δὲ εἴπῃ ἐνιστάμενος ὅτι ἡ ἡλικία τῶν ἐσχα-
τογῆρων εἶναι ἡλικία βεβιασμένη, καὶ ὅτι βραχυτέρα
ζωὴ εἶναι ἡ μόνη κατὰ φύσιν θέλομεν εἶδῃ ἀκολουθῆσαι
ὅτι ὁ πρὸ τοῦ ἑκατοστοῦ ἔτους ἐπερχόμενος θάνατος
εἶναι πάντοτε σχεδὸν τεχνικὸς, ἀποτελέσασ, δηλ. ἀ-

σθενειῶν καὶ τυχαίων συμβεβηκότων. Ἄλλως τε εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἀποθνήσκουσι θάνατον κατὰ συμβεβηκός ἐπερχόμενον, ὥστε μόλις μεταξύ 10,000 εὐρίσκεται 1 φθάνων 100 ἐτῶν ἡλικίαν.

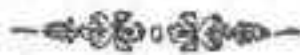
Ἐξετάζοντες καὶ τὴν σχετικὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, βλέπομεν ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι αὐτὴ τροποποιεῖται καὶ μεταβάλλεται κατὰ τὰ άτομα, ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς πλείονος ἢ ἐλάσσονος τελειότητος τῆς ὕλης ἐξ ἧς ἕκαστος ἐπλάσθη, τοῦ εἶδους τῆς ζωῆς, τῆς ταχυτέρας ἢ βραδυτέρας σωματικῆς καταναλώσεως, καὶ πολλῶν ἄλλων περιστατικῶν αἰτιῶν μᾶλλον ἢ ἥτιον ἐπενεργοῦσιν εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ὑπάρξεως. Οὐδὲ πιστεύομεν ὅτι τὴν σήμερον ὁ ἀνθρώπος ἐρχεται εἰς τὸν κόσμον φέρων μεθ' ἐαυτοῦ τὸν θέμεθλον καὶ τὴν βᾶσιν ζωῆς ἱκανῆς νὰ παρασχῇ 150 ἢ 200 ἐτῶν ἡλικίαν. Τοιαύτη δυστυχῶς εἶναι ἡ τύχη τῆς σημερινῆς γενεᾶς, καὶ πολλάκις αἱ ἀμαρτίαι τῶν γονέων μεταβιβάζονται εἰς τὰ τέκνα, αἰτιᾶ ἐξιλάσκουσιν αὐτὰς κταστρέφοντα τὴν ὑπαρξίν των διὰ πρόωρου θανάτου. Ἄς λάβῃ δὲ τις ὑπ' ὄψιν ἀκαταλόγηστον ἀριθμὸν νόσων καὶ διαφορῶν ἄλλων περιστατικῶν, καὶ θέλει καταπεισθῆ ἀρκούντως ὅτι τὴν σήμερον εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε εἶναι δυσκολώτατον νὰ φθάσῃ τις εἰς τὸ ὄριον, εἰς ὃ πραγματικῶς ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ἡ ἀνθρώπινος φύσις.

Ἐκ τῆς ἐπομένης συνοπτικῆς περιλήψεως ἦν ἐπορίσθημεν ἐκ τῆς μελέτης διαφορῶν πινάκων, δύναται τις νὰ κρίνῃ περὶ τῆς σχετικῆς διάρκειας τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐξ 100 ἀτόμων ἀποθνήσκουσι 50 πρὸ τῆς τῶν 10 ἐτῶν ἡλικίας· 20 μεταξύ τῆς τῶν 10 καὶ 20 ἐτῶν· 10 μεταξύ τῆς τῶν 25 καὶ 30· 6 μεταξύ 30 καὶ 40, 5. μεταξύ 40· καὶ 50 καὶ 3 μεταξύ τῆς τῶν 50 καὶ 60· ὥστε ἐξ ὅλων τούτων 6 μόνον ὑπερβαίνουν τὴν ἡλικίαν τῶν 60 ἐτῶν.

Ὁ Ἄλλερος, ὅστις συνήγαγε τὰ πλείστα τῶν γνωστῶν περὶ μακροβίων παραδείγματα, μᾶς δίδει τὸν ἀκόλουθον ἀναλογικὸν πίνακα· ὑπὲρ τὰ 100 άτομα ἀπέθανον εἰς ἡλικίαν 100—110 ἐτῶν· 60 εἰς 110—120· 29 εἰς 120—130· 15 εἰς 130—140· 6 εἰς 140—150 καὶ 1 εἰς 169.

Σ. Φ. Χ.

ΑΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ

ΒΟΣΠΟΡΟΝ.

—ο—

Θέλεις νὰ μάθῃς τὴν φυσιογνωμίαν ἑκάστης τῶν μυρίων φυλῶν, αἰτινες ἐνθήμεουσιν ἢ παρεπιδημοῦσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ νὰ ἐξαγάγῃς, ἐὰν ἀξιόεις σεαυτὸν φιλόσορον, συμπεράσματα; Ἐπίθῃ, ἄμ' ἀκούσας ὀξύτατον συριγμὸν ἐκκωφοῦντα τὰς ἀκοάς σου,

εἰς ἐν τῶν εἰκοσιν Ἀγγλικῶν, Γαλλικῶν, Ῥωσικῶν καὶ Ὀθωμανικῶν ἀτμοπλοίων τὰ ὅποια, μεταφέροντα φύλα καὶ πλήθη, διαπλέουσι δις καὶ τρίς τῆς ἡμέρας τὸν Βόσπορον, καὶ ἐπίθῃ πολλάκις, ἂν ἦσ' ἐπίμονος παρατηρητῆς, χωρὶς νὰ φοβηθῆς μὴ ἐλαφρυνθῇ πολὺ τὸ βαλάντιόν σου· διότι, πληρόνων δρχμῶν μίαν καὶ λεπτὰ εἰκοσιπέντε, διασχίζεις κατὰ μήκος ὄλον τὸν Βόσπορον.

Πρόσεξον ὅμως μὴ, παραφερόμενος ἀπὸ συμπαθείας, προτιμήσῃς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν σημαίναν ταξείδευτον καὶ διὰ τῆς πολυπαθοῦς Victory, καὶ διὰ τοῦ Courier du Bosphore, καὶ διὰ τοῦ Punch, καὶ διὰ τοῦ Crescent, καὶ διὰ τοῦ Wonder, καὶ διὰ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς Ἐταιρείας, διὰ νὰ βεβαιωθῆς ὅτι δὲν σὲ διέφυγε καμμία ἐθνικὴ φυσιογνωμία.

Ἀναδραίνεις καὶ βλέπεις ὅτι μέγας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν, καὶ μείζων ἡ στενοχωρία. Μόλις εἰσδύεις διαγκωνιζόμενος καὶ ἀντωθούμενος, καὶ ἀπορεῖς πῶς νὰ βάλῃς τὸν πόδα, δειλιῶν μὴ πατήσῃς τοὺς καθήμενους ἢ μᾶλλον τοὺς ἐστοιδιασμένους, πανταχοῦ, ἢ μὴ συντριψῇς τὰς ἐστίαις τῶν καπνοπόρων σωλήνων τοὺς ὁποίους ἐκμυζῶσιν ἀναλγήτως οἱ Ὀθωμανοί, ὡς ἂν ἀνεπαύοντο ἐπὶ τῶν μαλθακῶν ἀνακλίντρων τῶν οἰκιῶν των.

Ἄλλὰ μὴ φοβοῦ, ἡ Ἀσία δὲν εἶναι εἰσέτι, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, Εὐρώπῃ· δρχζον ῥωμαλέως τὴν πλάτην τοῦ ἐνός, ὄθησον ἀσυστόλως τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐτέρου, μετάδος τὴν παχύν τῶν ὑποδημάτων σου κωνορτὸν εἰς τὰς ἀναξυρίδας τοῦ τρίτου, χωρὶς κἂν νὰ λάβῃς τὸν κόπον νὰ ζητήσῃς συγγνώμην, καὶ προβαίνων πρὸς τὴν πρύμναν, ἀναζήτησον ἀδιστακτικῶς καὶ ὑπ' αὐτὰς τῶν κυριῶν τὰς ὀλοσηρικὰς ἐσθῆτας σαμανίον, ἐφ' οὗ ἐνθρονίσθητι ἀδιαφορῶν ἐὰν, καθήμενος ὅπως ἐκάθησας, κινδυνεύεις νὰ διώξῃς τὸν γιγτονά σου ἀπὸ τὴν θέσιν του.

Καλοκάθησον λοιπὸν καὶ παρατήρει μὴ ταραττοῦ δὲ ἐὰν τὰ βλέμματα ὅλων πίπτωσιν ἀενάως περίεργα ἐπὶ σέ· φοβοῦνται ἴσως μὴ ἦλθες ν' αὐξήσῃς τὸν ἀριθμὸν καὶ νὰ ἐλαττώσῃς τὰ κέρδη τῶν ἐμπόρων.

Τὰ γένη ἐνταῦθα εἶναι τρία· ἀρσενικόν, θηλυκόν, καὶ οὐδέτερον.

Καὶ ἡ μὲν τάξις, κατὰ τὸν Λάσκαριν καὶ τὸν Ματθαῖον, ἀπαιτεῖ ν' ἀρχίσῃς ἀπὸ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ἡ τάξις αὐτὴ ἰδιάζει εἰς τὴν γραμματικὴν, ἢ, ὡς ἐν ἔλεγε, εἰς τοὺς λογιωτάτους, καὶ, ὡς γνωστὸν, αἰκλίσεις αὐτῶν καὶ αἱ τῶν ἱερομανάχων, δὲν ὑπῆρξαν πώποτε αἱ τῆς καρδίας· αὐτῆ, καὶ γηραιά οὐσα ὡς ἡ ἐμῆ, προτιμᾷ ν' ἀρχίζῃ ἀπὸ τὸ δεύτερον.

Καὶ πρῶτον στρέφεις τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἐν θέμιον ἢ τὸ ἄκρον τῆς πρύμνης, διὰ λόγον ἀπλοῦστατον, διότι ἐκεῖ κἀθηται τὸ ὠραῖον φύλον. Μόλις δὲ ρίπτεις ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα καὶ σ' ἐρχεται ἡ ἰδέα ὅτι ὠραῖον φύλον ἐπωνομάσθη κατὰ πρῶτον ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τοῦ Κωνσταντινουπόλεως. Ἐὰν τῶντι φύσις ἀγαπᾷ τὴν ἀρμενίαν μεταξύ τῶν κτισμάτων τῆς, ἐνταῦθα ὑπερέδῃ ἀναντιρρόπως αὐτὴ ἑαυτήν,